

## Obraz Józefa Szyllera - „Rozbójnik Koziół”



Obraz „Rozbójnik Koziół” to dzieło autorstwa Józefa Szyllera artysty, który przez wiele lat związany był z Koźlem. Ukazany na obrazie mężczyzna to legendarny Koziół, który miał zamieszkiwać kozielski zamek, słynąc z rabowania okolicznych wsi i nękania ich mieszkańców. Kres jego bandyckim praktykom miało przynieść zrzucenie go przez rycerzy z wieży zamkowej.



Obraz autorstwa Józefa Szyllera, pt. Rozbójnik Koziół, zbiory Muzeum Ziemi Kozielskiej

### Parę słów o legendach

Opowiadka o Koźle to tylko jedna z legend związanych z zamkiem kozielskim i herbem miasta. Znane są bowiem również powiastki, w których bohaterem jest szlachetny rycerz Koziół czy bracia Kozły. Choć tematyka legend zdaje się różnić od siebie, to niewątpliwie możemy dostrzec w nich kilka wspólnych elementów. Po pierwsze, każda legenda posiada w swoim tytule słowo związane z kozami. Po drugie, w każdej z nich wykorzystany jest motyw walki dobra ze złem. Po trzecie, ich akcja toczy się na kozielskim zamku, a niegodziwcy zostają zrzuceni z wieży. Dobro triumfuje. Po czwarte, miasto Koźle zyskuje herb z wizerunkiem trzech kozich głów.

Józef Szyller niewątpliwie znał część z tych legend, czego przejawem jest wspomniany obraz.

Niemniej jednak nie jest on jedynym tego wyrazem. Artysta jest również autorem grafiki „Zrzucenie kozła z wieży”. Motyw wykorzystany przez autora stanowi ciekawą interpretację wspomnianych opowiadań. Co ciekawe, nawiązuje tu do praktyk, jakie miały miejsce chociażby w średniowiecznych Czechach i, jak podają źródła, w niektórych miastach praktykowany był jeszcze w XIX w.

Czy legendy były jedynymi inspiracjami do powstania wspomnianych dzieł? Otóż nie, albowiem obraz „Rozbójnik Kozioł” stanowi jedynie kopię. Oryginał dzieła znajdował się niegdyś w posiadaniu radcy sądu wojennego – Siegberta. Przez jakiś czas można go było podziwiać w kozielskiej gospodzie „Zum Golden Anker” („Pod złotą kotwicą”). W późniejszym okresie obraz przejął w posiadanie architekt G. Brown z Wrocławia. Jak wyglądały dalsze jego losy? By znaleźć odpowiedź na to pytanie, konieczne są dalsze badania...



Ilustracja z książki Hansa Alexandra, *Sagen und Spukgeschichten aus Stadt und Kreis Cosel O/S*, 1939.



Grafika autorstwa Józefa Szyllera, zbiory Muzeum Ziemi Kozielskiej



Grafika z publikacji Legendy Górnego Śląska, 1912 r.

**Józef Szyller był artystą** specjalizujący się w malarstwie sztalugowym, ściennym i grafice. Urodzony w Czeladzi w 1900 roku w rodzinie żydowskiej (pierwotna pisownia nazwiska: Schiller), wykształcony w Krakowie w szkole malarstwa i rysunku Ludwiki Mehofferowej oraz w warszawskiej ASP. Był m.in. nauczycielem w Gimnazjum Przemysłu Artystycznego w Sosnowcu, sekretarzem działającego tamże Towarzystwa Artystyczno-Literackiego, zajmował się grafiką prasową i scenografią. Współorganizator katowickiego okręgu Związku Polskich Artystów Plastyków. Jeden z dekoratorów Teatru im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach. W 1945 r. rozpoczął pracę jako referent kultury i sztuki w starostwie kozielskim. W latach 1947-49 był nauczycielem w kozielskim gimnazjum i liceum. Po ślubie z Heleną Kostecką przeniósł się do Reńskiej Wsi. Artysta zmarł 10 lutego 1978 r., pochowany jest na cmentarzu w Reńskiej Wsi.



Józef Szyller, fot. z książki „Józef Szyller: Malarstwo Grafika”, wyd. Klub Związków Twórczych, Opole.

Oprac. Aleksandra Gałka